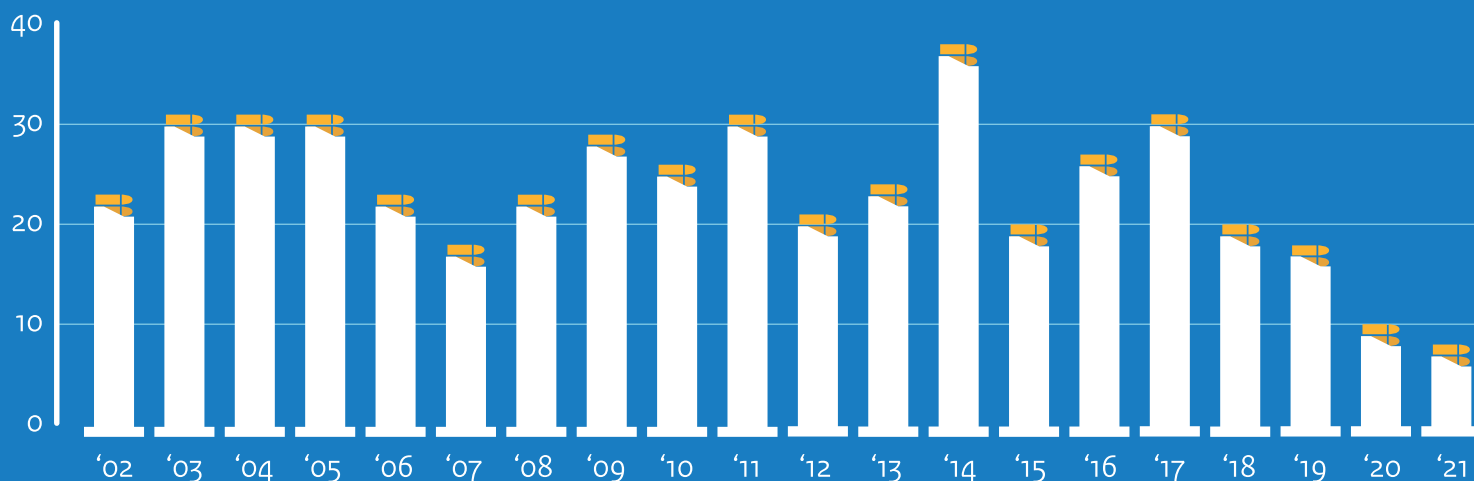

Factsheet 2023-1

Update Liquidaties 2021

B. van Gestel & R. Meijer

Figuur 1 Aantal liquidaties 2002-2021

Introductie

In het rapport *Tweede verkennende studie liquidaties* is verslag gedaan van het aantal liquidaties in Nederland van het jaar 2000 tot en met 2020 (Van Gestel & Kouwenberg, 2021). Deze notitie bevat een update van die aantallen voor het jaar 2021. We kijken in hoeverre de aantallen uit 2021 aansluiten bij het eerder geschetste beeld. Naast het aantal liquidaties, worden in deze notitie ook enkele andere kenmerken van gepleegde liquidaties beschreven zoals pleegplaats (regio) en leeftijd van slachtoffers.

Werkwijze

Voor de datavergaring hebben we wederom alle regionale politie-eenheden benaderd (de Dienst Regionale Informatie Organisatie van elke politie-eenheid) met de vraag of zich in 2021 dodelijke incidenten hebben voorgedaan die gekenschetst kunnen worden als een liquidatie, te weten een vooraf geplande, doelgerichte moord vanuit een

crimineel verband. Het motief van de moord hoeft vanuit deze operationalisatie niet bekend te zijn om een moord als liquidatie te kenschetsen. We hebben het verzoek gedaan om twijfelgevallen (kan een incident wel of niet als liquidatie worden aangeduid?) ook aan te leveren, zodat het voor ons mogelijk was om zelf een selectie te maken. Als de aangeleverde gegevens daar aanleiding toe gaven, hebben we bij de betreffende politie-eenheden navraag gedaan over achtergrondinformatie omtrent het incident en het slachtoffer en/of de verdachten. Daarnaast hebben we incidenten en achtergrondinformatie verzameld via een digitale deskresearch van open bronnen (mediaberichten, websites en onderzoeksjournalistieke producties). De door de politie aangeleverde informatie is op deze wijze aangevuld met informatie uit open bronnen. Op basis van de zo vergaarde informatie hebben we vervolgens incidenten geselecteerd.¹

¹ Tot 2018 maakten we voor de datavergaring gebruik van een intern operationeel databestand op landelijk niveau, waar incidenten over liquidaties in waren opgenomen. Hoewel we na 2018 in principe gebruik maken van dezelfde politiedata, incidenten die kunnen duiden op een liquidatie, kunnen we niet uitsluiten dat de verschillen tussen het aantal liquidaties tot 2018 en na 2018 een registratie-effect te zien geven, omdat de dataverzameling via een andere weg is verlopen. De dalende trend die we signaleren in de afgelopen jaren, komt echter overeen met de trend die in andere overzichten van liquidaties naar voren komt.

Een incident wordt voor dit overzicht als liquidatie meegeteld indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

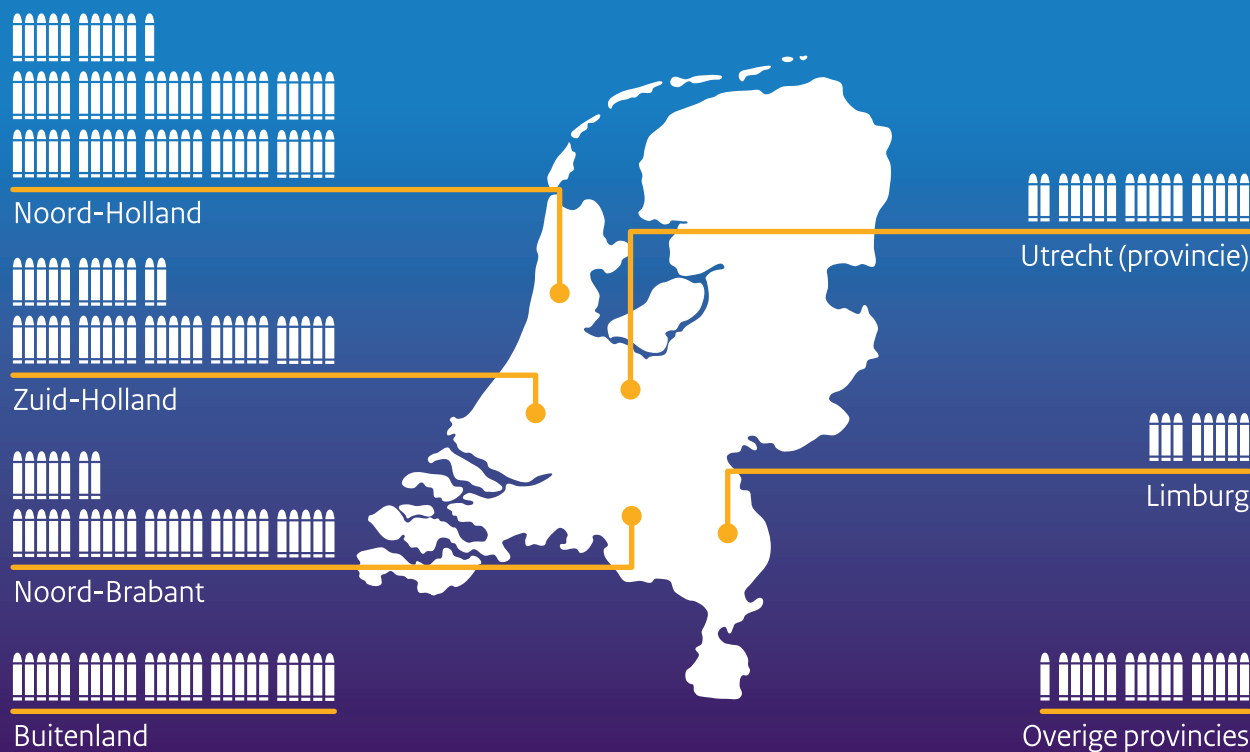
1. er is sprake van een of meerdere dodelijke slachtoffers;
2. de modus operandi wijst op een vooraf geplande, doelgerichte moord (bijv., door aanwezigheid van een uitgebrande vluchtauto);
3. het slachtoffer en/of dader kan in verband gebracht worden met een georganiseerd crimineel verband.

Criterium 2 heeft als doel om impulsieve, niet vooraf geplande daden uit te sluiten, bijvoorbeeld een uit de hand gelopen ruzie of roofoverval. Criterium 3 heeft als doel om vooraf geplande moorden die vanuit de privésfeer zijn gepleegd, uit te sluiten (bijvoorbeeld religieuze eerwraak of een partnermoord). Bij criterium 3 hanteren we een ruime uitleg. In algemene zin geldt: als evident is dat het een moord betreft in de privésfeer, hebben we deze uitgesloten. Zo niet, dan hebben we het incident meegenomen (mits uiteraard ook aan criterium 1 en 2 is voldaan).

Criterium 3 betreft dus feitelijk een uitsluitingscriterium. Moordaanslagen op personen die zelf geen deel uitmaken van criminele organisaties, maar door hun beroep of familieband wel in verband staan met een criminele organisatie, tellen we ook mee. Liquidaties waarbij vermoed wordt dat de moordopdracht van een politiek regime of politieke groep afkomstig is, zijn ook in het overzicht meegenomen (zoals de moord in 2017 op een Iraniër in Den Haag).

Verder zijn liquidaties van Nederlanders die plaatsvonden in het buitenland meegerekend, als die gerelateerd kunnen worden aan georganiseerde criminaliteit in Nederland. Ook zijn liquidaties meegeteld van personen uit het buitenland die in Nederland zijn omgebracht, als deze gerelateerd kunnen worden aan een crimineel milieu in Nederland. Voorts zijn ook incidenten meegeteld waarbij de verkeerde persoon doelwit is geworden van de moordaanslag en daarbij dodelijk is getroffen (de 'vergismoorden'), als ook de incidenten waarbij toevallige omstanders dodelijk zijn getroffen door een moordaanslag.

Figuur 2 Aantal liquidaties 2013-2021 naar locatie

Noot. Deze kaart is een bewerking van werk van Silver Spoon onder [CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/) licentie.

Alleen voltooide liquidaties zijn voor dit overzicht meegenomen. Pogingen zijn niet meegerekend, ook niet als slachtoffers daar blijvend letsel aan hebben overgehouden. Vermissingen zijn evenmin meegerekend, ook niet als de politie vermoedt dat de vermiste is geliquideerd. Zo is de vermissing van Naima J. niet meegeteld (zie over deze vermissing o.a. Vugts & Laumans, 26 april 2022). Zie voor een uitvoerige beschrijving van de discussie over definities van liquidaties onder andere Van Gestel & Kouwenberg (2021, p. 13), Slot (2009) en Van de Port (2001).

Aantallen

In 2021 zijn acht liquidaties gepleegd, dat zijn er twee minder dan het jaar ervoor. Dit relatief lage aantal sluit aan bij de daling die sinds 2018 is ingezet. Het aantal liquidaties schommelde lange tijd gemiddeld tussen de 20 en 31 per jaar.

Zoals in figuur 1 is af te lezen, daalt het aantal liquidaties sinds 2018: naar 20 in 2018, naar 18 in 2019, en verder dalend naar 10 in het jaar 2020 en 8 in 2021. Vooral de daling van de laatste jaren is opmerkelijk en laat een laagterecord zien. Een

mogelijke verklaring voor die sterke daling vormt het grote aantal aanhoudingen in liquidatiezaken de afgelopen jaren en de recent lopende strafzaken. Zie voor een uitgebreidere beschrijving van deze en andere mogelijke verklaringen de *Tweede verkennende studie liquidaties* (Van Gestel & Kouwenberg, 2021, p. 25). Ondanks deze afname, is het aantal zogenoemde ‘vergismoorden’ niet afgenomen. Daar gaan we verderop nader op in.

Locaties

In figuur 2 staan gegevens over de pleegplaats van liquidaties die zijn gepleegd tussen 2013 en 2021. De locatie is vastgesteld op basis van de gemeente waar het incident plaatsvond. Als er geen getuigenissen waren van de moord, is uitgegaan van de gemeente waar het lichaam van het slachtoffer is gevonden.

De meeste liquidaties zijn gepleegd in Noord-Holland, met name in Amsterdam. Daarna volgt Zuid-Holland. Daar gaat het in het merendeel van de gevallen om Rotterdam als pleegplaats. In 2021 is de helft van het aantal liquidaties (4) in de hoofdstad gepleegd en bijna de helft (3) in Zuid-Holland.

Figuur 3 Leeftijd slachtoffers liquidaties 2013-2021

Slachtoffers en collateral damage

De aantallen die hiervoor zijn gepresenteerd, hebben betrekking op het aantal incidenten en niet op het aantal slachtoffers. Een liquidatie waarbij twee mensen zijn gedood, is geteld als één liquidatie. Tussen 2013 en 2021 was in acht gevallen sprake van een dubbele moord en in één geval van een viervoudige moord. Bij de liquidaties waarbij meerdere dodelijke slachtoffers zijn gevallen, is het aannemelijk dat niet alle slachtoffers het beoogde slachtoffer waren van de liquidatie. De tweede persoon heeft dan waarschijnlijk de ‘pech’ gehad zich in aanwezigheid van het beoogde slachtoffer te bevinden en diens dood is in die gevallen door de schutter(s) op de koop toegenomen.

Verder is sinds 2013 bijna elk jaar bij een liquidatie een verkeerde persoon ‘per vergissing’ gedood. Van de acht liquidaties in 2021 is bij één moord geschoten op de verkeerde persoon, van de tien liquidaties in 2020 is bij twee moorden geschoten op de verkeerde persoon. In 2018 waren er ook twee vergismoord en in 2017 was sprake van één vergismoord. Tussen 2013 en 2016 waren er minimaal negen vergismoorden. De vergismoorden en de dodelijke slachtoffers die bij een dubbele moord geen beoogd doelwit waren, kunnen worden beschouwd als collateral damage van de grove en slordige werkwijze van (de) schutter(s).

Aanslag op de rechtsstaat

In 2021 werd Peter R. de Vries vermoord. De Vries was vertrouwenspersoon van de kroongetuige die bij de politie verklaringen heeft afgelegd over verschillende liquidaties die zijn gepleegd in de jaren 2015-2017. In 2018 werd de broer van de kroongetuige al vermoord en in 2019 diens advocaat. De moord-aanslagen die gerelateerd zijn aan deze kroongetuige worden gezien als een aanslag op de rechtsstaat (zie ook Van Gestel, 2021).

Leeftijd

De leeftijd van slachtoffers is in figuur 3 weergegeven. Het merendeel van de slachtoffers (62%) is tussen de 21 en 40 jaar op het moment van overlijden. Ruim een derde van de slachtoffers (37%) is ouder dan 40 jaar. De leeftijd van slachtoffers van liquidaties is in de afgelopen twee jaar nauwelijks veranderd.

Literatuur

- Slot, E. (2009). *Met groot verlof: Liquidaties in crimineel Nederland*. Uitgeverij Bert Bakker.
- Van de Port, M., (2001). *Geliquideerd. Criminele afrekeningen in Nederland*. Meulenhoff.
- Van Gestel, B. (2021). Liquidaties en de verbreding van excessief geweld. *Justitiële verkenningen*, 47(4), 9-22.
- Van Gestel, B., & R.F. Kouwenberg (2021). *Tweede verkennende studie Liquidaties*. WODC. Cahier, 2021-23.
- Vugts, P., & Laumans, W. (2022). *Parool Misdaadpodcast*, uitgezonden op 22 april 2022.

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) is het kennisinstituut voor het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het WODC doet zelf onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek of laat dit doen door erkende instituten en universiteiten, ter ondersteuning van beleid en uitvoering.

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft. Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van [WODC Repository](https://www.wodc.nl).

Voor meer informatie: www.wodc.nl